

ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Βιομηχανική εργασία και καλλιτεχνική δράσις

Όρισμένος δέν είναι συνθησιμένη υπόθεσις νά βρῆθων άνθρωποι, πού ὅλη τήν ἡμέρα καταγινοῦνται σέ μιὰ κουραστική ἐργασία μέσα σ' ἕνα ἐρυστάσιο, καί ἐξακόμοθον νά αἰσθάνονται τὸ βράδυ τίς ἐλεύθερες ὥρες τους, τίς προσωρισιμένες γιὰ τήν ἀνάπαυσι τους, τήν ἀνάγκη καί τή διέθισι νά ἀσχοληθοῦν ἀπολύτως καλλιτεχνικά μὲ σοβαρὴ μουσική. Γιατι, ὅποιος ἐτυχε νά ριχθῆ κάποτε μιὰ ματιὰ εἰς τὰ παρασκήνια μιᾶς σύγχρονης βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως, ὀργανωμένης κατὰ τὸ νεωτεριστικὸ σημερινὸ μας σύστημα, μὲ τήν ἀεσιπρόστατα καί μὲσα σὲ σαφῶς καθωρισμένον κύκλον ἀνεπιτήρητων ἐργασιᾶν τοῦ κάθε ἀτόμου, ἔχει καλὰ πόσο ἢ μοσιονοτία τῶν ἴδιων πάντα κινήσεων τῶν χεριῶν πού ἀποτελεῖ τὸ ἀπαντοῖ τῆς δράσεως τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν νερκῶνει τὸ πνεῦμα καί πᾶραλύει τήν ψυχὴ. Αὐτὸς λοιπὸν μόνος εἶναι θεῖ θέσι νά κατανοῆ πόση ἠθική δύναμις ἀπαιτεῖται γιὰ νά διατηρήσουν οἱ ἀνθρώποι αὐτοί, ὅστερα ἀπὸ τήν ἀποχαινωτική ἐργασία τῆς ἡμέρας, τήν ὀρημὴ πού χρειαζέεται γιὰ τὸ πῆδημα ἀπὸ τῆς ρουτίνας τῆς καθημερινῆς ἀγῶρας αὐτῆς ἀσχολίας τους εἰς τὴν τόσο ἀλλοιώτικῃ σφαιρᾷ τῆς ἀναδημιουργικῆς καλλιτεχνικῆς δράσεως. "Οπου τὸ πῆδημα αὐτὸ γίνεται μ' ἄλλα τὰς καί τὰ ἀποτελέσματα του εἶναι τόσο θαυμαστά ὅσοι σὲ τῆ βιομηχανικῇ ἐπιχειρήσει, μὲ τὴν ὁποῖαν θ' ἀσχοληθοῦμε σὸ σημερινὸ μας σημεῖωμα μπορεῖ ἀσφαλῶς νά χαρακτηρισεθῆ ὡς ἕνα γεγονός πού φανεραίνει ἀληθινὴ ἀφοσιωσι σὴν τέχνην καί ἀξίει ἀνάλογα νά ἐκτιμηθῆ ὅταν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ τάσις πρὸς τήν καθαστὸ ὀλισθητικὴ κατεύθυνσι πού παρουσιάζει ἡ ἐποχὴ μας.

Εἶναι βέβαια σ' ὄλους μας γνωστὸ τὸ ὄνομα τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων **"Bayer"** εἰς τὸ **Leverkusen** παρὰ τὴν Κολωνίαν. Λιγότερο γνωστὸ ὅμως εἶναι πῶς σὰ ἐργοστάσι τῆς φήρμας αὐτῆς δέν παρασκευάζονται μόνον τὰ πασιόσινα καί θεραπευτικὰ ὀνομαστὰ φάρμακα, ἀλλὰ παράλληλα καλλιεργεῖται καί ἡ μουσική καί μάλιστα ἀπὸ δικῆ τους συμφωνικῇ ὀρχήστρᾳ, τοῦ **"Bayer Philharmoniker"** πού πρόκειται προσχωρῶς νά γιορτάσῃ τὰ πενήντα χρόνια ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της, καί νά ἐπιχειρήσῃ ἐπὶ τῆ ἐκαετηρῇ αὐτῆ καλλιτεχνικῇ περιόδιᾳ δίνοντας συναυλιὰς σ' ὄλες τίς μεγαλύτερες Γερμανικῆς πόλεως, ὅπου μὲ ἐνὸς τῆς ἀπομπομοηοῖα περιμένεται ἡ πρωτόσινη αὐτῆ πρώτῃ ἐμφάνισις. Στὴν περιόχῃ τους βέβαια οἱ **"Bayer Philharmoniker"** εἶναι προπολλοὺ γνωστοί καί μάλιστα τόσο εὐφημα, πού τακτικὰ ἐπισκεπτόνται τίς συναυλιὰς τους, σὸ **Leverkusen**, ξένοι ἀπὸ διάφορες κοντινῆς πόλεως τῶν περιφερειῶν Ρήνου καί Ρουρ.

"Οποῖος γιὰ πρώτη φορὰ ἐπισκεπτεται τὸ **Leverkusen** διαπιστώνει μὲ πραγματικῇ ἐκπλήξει πόσο λιγο διακρινεῖται ὁ χαρακτήρ τῆς καλοσηδιασμένης αὐτῆς δλοκάθαρης πόλεως ὡς κέντρον χημικῶν, μολοντι κι' αὐτὴ ἴδια καί δλοκλήρῃ ἡ περιοχή της, καί δετ κτίεται ἡ σχεδιαστικὴ νά κτισθῆ ἀντικεῖ ἀποκλειστικῶς σχεδὸν στὴν κυριότητα τῶν χροματουργειῶν **Bayer**, τὰ ὅποια

μὲ τὸ προσωπικὸ τους, πού φθάνει τίς 23.000 ἀνθρώπων καί τοὺς οἰκελοὺς τους, ἀποτελοῦν τὸ μεγαλύτερῃ πῆσι σιστὸν τῶν 75.000 κατοίκων τῆς. Ἀκριβῶς σὸ κέντρο τῆς λοιπῶν βρίσκεται τὸ "Μέγαρον ψυχαγωγίας" ὅπου δίδονται οἱ καλλιτεχνικῆς ὀργανωτικῆς πού ὀργανώνονται ἀπὸ τὸ "Τμήμα πολιτισμοῦ" τῆς ἐταιρείας. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἕνα εὐρύχωρο θέατρο, πού στὴ σκηνὴ τοῦ, βάθους 17 μέτρον, ἐφωδιασμένη μὲ τὰ τελειότερα καί νεώτερα μηχανήματα φωτισμοῦ, δίδονται παραστάσις ἀπὸ τὸν ἴδιοτερό μόνιμο θεατῶ τους μὲ τακτικῇ συμμετοχῇ ξένων καλλιτεχνῶν πρὸ πάντων ἀπὸ τοὺς ἰδιοποιούς τοῦ θεατροῦ τῆς Ντύσελτορφ ὅλο τῶν **Gustav Gründgens** καί τοῦ κρατικῶ θεατροῦ τῆς Κολωνίας. Συχνὰ μὲν μορεῖ κανεῖς νά δεῖ καί ν' ἀκούσει ἐκεῖ ἐργα πού δίδονται γενιὰ ἀπάνια, ὅπως π. χ. τὸν "Ὀρφέος" τοῦ Μοντβερτι στὴ ζιςσιμῇ τῆς "Ορφέος" ὡς χερειτικὸ ὄρατοριο. Ἀλλὰ ἡ ὀργανωσις δέν ὀφιοθορομει οὔτε μπρὸς σὲ παράτολα πειράματα. "Εἰσι π.χ. ἀποδοθήκαν οἱ δύο κύκλοι τραγουδιῶν **"Illumination"** τοῦ **Benjamin Britten**, καί **"Πειρασμοῦ** τοῦ **"Αἰγίου Ἄντανιου"** τοῦ **Werner Egh**, τὴν ἴδια βραβυὰ κατὰ διὸ τρόπον: τραγουδημένοι καί ὡς χερειτικῇ παράστασις. Ἀλλὰ καί γιὰ ἄλλου εἰδους ψυχαγωγία, πού ταυτοχρῶνα πολλαπλασιάζει τίς γνώσις καί εὐρένει τῆ γενικῇ μόρφωση, φροντίζει μιὰ πλοσιωσιτάτη βιβλιοθήκη, πού συγκέντρωσε πάλι τίς 25.000 τῶν τόμων της, οἱ ὅποιοι μαζῇ μὲ τίς 120 ἡμερησιῆς ἐφημεριδῆς ἐσωτερικῶ καί ἐξωτερικῶ, βριόκονται σ' ἕνα ἀραιότατο ἀνετὸ ἀναγνωστήριον στὴ διέθισι τοῦ κανονῶ. Τὸ ἴδιο πάντα τμήμα φροντίζει γιὰ μιὰ δλοκλήρῃ σειρὰ μαθημάτων ὅπου διδάσκειται ἡ τέχνη τοῦ θεατροῦ, τοῦ χοροῦ, τοῦ τραγουδιοῦ καί τῆς ἐνὸς τῆς μουσικῆς. Καί σὸ τμήμα ἐκμαθησεῖς ξένων γλωσσῶν δίδονται διολέξις καί γίνονται συζητήσις συχνὰ ἐξοιρετικὰ ἐνδιαφερόμετες, ἐπάνω σὲ φιλολογικὰ ζητήματα. Ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχει καί τὸ λεγομῶνον **"Bayer Studio"** γιὰ σύγχρονῃ τέχνην, ὅπου ἐμφανίζονται νέοι, ἀγνωστοί ἀκόμη, καλλιτέχνη καί ποιήσιον σὲ μιὰ μικροῦλο σκηνῇ σύχρονα θεατρικὰ ἐργα.

Νοὺς καί ψυχὴ πού ἐμπνύουν καί κατευθύνουν ὄλην αὐτὴν τὴν κίνησι εἶναι ὁ γνωστὸς διὰ τὴν εὐφείρειν τοῦ συνθετινοῦ καουτοσοῦ ἐπιστήμων, Δέκτωρ **Konrad**. Αὐτὸς, γεμῶτος σπορηκῇ κατανοήσι καί βρασιτήρια ἐνεργητικότητι, ὑποστηρίξει κάθε προσπάθεια γιὰ τὴν ἐκκολούθησι παροχῆς τῆς ψυχαγωγίας αὐτῆς πού κριθκε ἀπαραίτητῃ ἔδο καί 60 χρόνια ἀκόμη, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πού πρῶτος τὴν ὀργάνωσε: τὸν περίφημο χημικὸ καί μέλος τῆς διευθύνσεως τῆς ἐταιρείας Δόκτωρα **Carl Duisberg**, πού ἐπίστεψε πῶς μόνο μὲ τὸ μέσον αὐτὸ θὰ ἀπέφυγε γιὰ τὸν διαρκῶς αὐξανάντα κύκλο τοῦ προσωπικοῦ του «τὴν ψυχικὴν ἐρήμωσι, τὴν πνευματικὴ ἀπομωωση καί τὴν κενότητα τῆς καρδιᾶς, καί θὰ εἶνε στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, πού τὸν σχηματίζουσι νόημα καί περιεχόμενον καί ἐξω ἀπὸ τὴν ἐργασια τους».

Ἐκτεῖνο ὅμως πρὸ πάντων, πού γιὰ τὴν ἐταιρείαν καί τοὺς μοσοφίλους, πού κατὰ ἕνα οἰονδηπτοε τρόπον ἀνῆκουν σ' αὐτὴν, ἀποτελεῖ τὸ πραγματικὸ του καμῶρι, εἶνε ἡ συμφωνικῇ τους ὀρχήστρα. Σῶγεται ἀπὸ 75

ένεργα μέλη, που όλα τους, χωρίς καμιά εξαίρεση άνηκαν στο προσωπικό. Το καθένα απ' αυτά παράλληλα με την επαγγελματική του εργασία, διέθετε τον ανάλογο χρόνο που απαιτήθηκε και με κοπιωδέστερη εκγύμναση μορφώθηκε επί πολλά έτη και εξελίχθηκε έτσι σε πρώτης τάξεως εκτελεστή σ' ένα οποιαδήποτε όργανο. Σήμερα λοιπόν, αποτελέσθηκε με τους ανθρώπους αυτούς μία τέτοια ορχήστρα που ο διευθυντής και παιδαγωγός τους **Erich Kraack** είναι πράγματι σε θέση τι στιγμή αυτή από το θέρωσιμα αυτό των έργων—και ύπαλλήλων εκτελεστών—να παρουσιάσει ένα εξαιρετικά πειθαρχημένο σύνολο καταληκτικό σε όμοιογένητα ήχοι. Σε τόσο ύψηλο επίπεδο έχουν φθάσει ως μουσικοί οι άνθρωποι αυτοί, αποδεικνύεται από τα ονόματα των περιφημων σολίστ που συμπράττουν μαζί τους. Αναφέρω εδώ μεταξύ άλλων τον **Edwin Fischer** τον **Wilhelm Kempff**, την **Monique de la Brachollerie**, τον **Walter Gieseking**, τον **Carl Seemann**, τον **Wolfgang Schneiderhan**. Από το γενικό πρόγραμμα των έργων, που έδωθηκαν για την περίοδο 1953—54 περιορίζομαι να υπενθυμίσω το **Regium** του Μότσαρτ τα κατά Ίωάννη Πάθη του Μπάχ, την θην του Μπετόβεν εις την όποιαν μάλιστα συμμετέχουν και περιφημοί τραγουδιστάι όπως ο **Dietrich Fischer-Dieskau**.

Οι **Bayer Philharmoniker**, που όπως είπαμε παραπάνω γιορτάζουν εφέτος την πενήνταετηρίδα τους, δίδουν από τα 1935 κάθε χρόνο μία σειρά συναυλιών συμφωνικών με συνδρομητές. Είναι, όπως τονίζει ο **Erich Kraack** στην πανηγυρική του όμιλία «εμφυχωμένοι από ένα γνήσιο πνεύμα φιλαρμονίας, με την αρχαιοελληνική σημασία της λέξεως που τους παρουσιάζει στον άβυσθινούς απογόνους μιας εποχής κατά την όποιαν ο έρασιτέχνης άθεωρείτο εθνεγενικός αντιπροσώπος της έμπρακτα άσκουμένης καλλιέργειας της μουσικής, δεν θέλουν να παρατήσουν τους δευτεχνάσιους επαγγελματίαι μουσικούς, ούτε να τους συνηθισθούν άλλως μόνοι να έπαρκούν στην εκπλήρωσι του σκοπού που έβλεπώσκον, μόνο για το σκοπό αυτόν καθαυτόν και για δική τους ίκανοποίηση».

Και έτι αυτό το έχουν επιτύχει ώμοιολογήθηκε πολλές φορές και μάλιστα από άσπληρους ειδικούς κριτικούς.

Ένα βλέμμα σε μερικά προγράμματα μουσικών έορτών του 1954

Μπαϊρόυτ

Το κυριώτερο μέρος του έφετεινού προγράμματος των έορτών του Βάγκνερ (22 VII—22 VIII) αποτελούν οι επαναλήψεις των έργων, που έπαύθηκαν πέρσι. Ός νέα σκηνοθέτης του Βήλων Βάγγνερ άγγελλεται ο Ταχούτσερ ενώ ο Τριστόν δέν προκειται να ξαναδοθη. Τόν Ταχούτσερ θα ύποδυθη ο **Roman Vinay**, τόν Βόλφραμ ο **Dietrich Fischer-Dieskau**, ως Έλιοάβετ θα έμφανισθη ή **Gre Brouwenstijn** (Άμστερταμ), ως Άφροδίτη, ή **Herla Wilfert** (Άνοβερν). Την μουσικην διεύθυνουν άνέθεσαν εις τόν **Igor Markewitsch**, που μέ την ευκαιρίαν αυτήν θα κάμη την πρώτην εμφάνισιν του εις Μπαϊρόυτ. Άκολουθει ή παράστασις του Λόεγκριν όπο την διευθύνουν το **Joseph Keilberh** μέ τους **Wolfgang Windgassen**, **Birgit Nilsson**, **Hermann Uhde** και **Astrid Warnay**, ό Πάρισιζαλ μέ τόν **Roman Vinay**, και την **Martha Moedi**, όπο την διευθύνουν το **Eugen Jochum** και οι δύο επαναλήψεις του Δακτυλίου του Νιμπελούνγκεν, όπο τόν **Clemens Krauss**. Την Ένάτην

του Μπετόβεν, που στά χρόνια ακόμη του Βάγκνερ άνοιγε την γιορτή, θα διευθύνη έφέτος ο **Wilhelm Furtwängler**.

Σάλτσμπουργκ

Χαρακτηριστικό του έφετεινού προγράμματος των έορτών είναι το γεγονός ότι εκτός του «Ο Καθένας» του Χόφμανσταλ, αποτελείται αποκλειστικώς από μουσικά έργα. Τα μελοδραματικά ρεπερτόριο σχημάτουν ο «Δόν Ζουάν» και το «Έτσι κάνουν όλες» του Μότσαρτ, «Αριάδνη στη Νάξο» του Στράους, «Ο έλιόθερο Σκευτετής του Βέμπερ», και εις πρώτην εκτέλεσιν στις (17 VIII) ή «Πηνελόπη» του **Rolf Liebermann**, (έπί κειμένου του **Heinrich Strobel**). Έκτός αυτών θα δοθούν 4 παράστασις μπαλλέτιων, όρκετες συναυλιές σολίστ, όρχήστρας, και μουσικής θεατρού, πολλές πρώτες συναυλιές, σπρινάτες και έργα έκκλησιαστικής μουσικής. Ός διευθυντάι όρχήστρας αναφέρονται εκτός του Φούρτβραγγλερ και το **Boehm**, ο Μητρόπουλος, ο **Knappertbusch** και **Edwin Fischer**.

Aix en Provence

Η γραφική μικρή πόλις της Νότιας Γαλλίας προσκαλεί έφέτος για έβδομη φορά στις έτήσιες διεθνείς μουσικές γιορτές της. (10 VII—30 VIII) Αυτή τη φορά θα διευθύνη ο **Hans Rosland** δύο όπερες του Μότσαρτ: την «Απαγωγή από το Σαράϊ» και τόν «Don Juan». Ός πρώτη θα δοθη ή όπερα του **Henry Sauguet** «Les caprices de Marianne». Το κείμενο πορμένο από ένα έργον του **Alfred de Musset** έπεξεργάσθη ο **I. P. Gredy**. Ίδιαίτερος έκαστικη φέινεται ότι είνε μία παράστασις της «Mireille» του **Gounod** εις το γειτονικόν **Reaux** όπου και εξελίσσεται μία πράξις του κειμένου του **Mistral** μέ μία από τις κυριώτερες σκηνές της. Έκτός αυτών θα δοθούν συμφωνικές συναυλιές μεταξύ άλλων και άπο την όρχήστριν του Παρισίου. Ως δεικνυ καθός και από την **London Philharmonie** όπο τους **Karajan**, **Clytens**, **Ernst Bour** και **Pierre Dervaux** καθός και συναυλιές τραγουδιού μέ την **Elisabel Schwarzkopf** και την **Teresa Randall** που θα αποδώσουν πρό πάνταν σύγχρονου μουσική.

Wiesbaden

Οι έφετεινές γιορτές του Βιζμπάντεν που δίνονται κάθε χρόνο τόν Μάιο, άνοιγουν το πρόγραμμά τους μέ την παράστασις του Ίουλιού Καίσαρος του Χάιντελ. Ός δεύτερο θεατρικό έργο αναφέρεται ή όπερα του **Leo Janacek** «Aus einem Totenhaus» που δίδεται μέ την ευκαιρία αυτή και πάλι για πρώτη φορά μετά τόν πόλεμο. Και τα δύο έργα θα έρμηνεύσουν οι καλλιτέχναι που αποτελούν τόν θίασο του κρατικού θεάτρού της Έσσης. Η Βιεννέζικη όπερα θα έμφανισθη μέ τους «Γάμους του Φίλγαρο», τόν «Μαγεμένον Αύδον» και τόν «Δόν Ζουάν» του Μότσαρτ και ή όπερα του **Coventgarden** του Λονδίνου μέ τόν «Peter Grimes» του **Britten**, ενώ ένας ίτολικός θίασος θα παρουσιάση τη «Δάναμη του πεπωμένου» και τόν «Οθέλλο» του Βέρντι, την Άλουσία ντε Λαμερζόνη, τόν Ντονιτσέτι, και τη «Νόρμα» του Μπελλίνι. Παράλληλα θα δοθούν παράστασις μπαλλέτου, έργα πρόζας και μία σειρά συμφωνικών συναυλιών.

Φρανκφούρτη

Η έβδομάς Νέας μουσικής που οργανώνει ή Ραδιοφωνικός σταθμός της Έσσης θα δοθη έφέτος στη

Φρανκφούρτη από τις (17 VI—22 VI). Όπως κάθε χρόνο και έφάτος παραγγέλθηκαν διάφορα έργα. Έτσι π.χ. έγραψε κατά παραγγελίαν του σταθμού μιιά «Radio oper» ο Hermann Reutter έπάνω στη νουβέλλα του Torton Wilder «Die Brücke von san Reys», μιιά άλλη ακόμη όπερα παρέδωσε ο Marcel Mihalovici επί κειμένου του K. H. Ruppel έπάνω σε μιιά νουβέλλα του Μωπασσάν. Ο Conrad Beck έγραψε για την Έβδομάδα της Φρανκφούρτης ένα κοντσέρτο για κλαρινέτο, φαγκότο και όρχήστρα, και ο Geselher Klebe ένα κοντσέρτο για βιολί, βιολοντέλλο και όρχήστρα. Άλλα έργα του προγράμματος είναι: ή όη συμφωνία του Καρλ Άμαντέους Χάρτμανν, νέα χορωδιακά του Carl Orff, ή πρώτη καντάτα του Άντον φόν Βέμπερν, τό «Επιτάφιο» του Luigi Nono ένα Ντιβερτιμέντο του Husa και έργα για πιάνο των Zimmermann και Zehden. Ως διευθυνταί της όρχήστρας θά έμφανισθούν ο Paul Sacher και ο Scherchen και μαζί με έλεκτοδός σολίστας ή όρχήστρά δωματίου του Γαλλικού Ραδιοφωνικού σταθμού υπό την διεύθυνσιν του Pierre Capdevielle.